

EKO

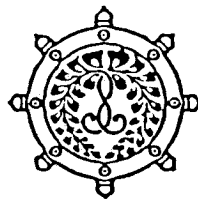
回

向

DRIEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT

September 1990

Nr 46

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68

B-2600 Antwerpen-Berchem

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

I n h o u d

Editoriaal : Meesters ?	1
Sh.A.Peel : De Naam is Namu Amida Butsu (viii)	4
K. Haemers : Onthechting ?	8
Dr.T.Unno : Jodo Shinshu Begrijpen (3)	10
K. Petit : Zinspelingen op boeddh. thema's	15
Het Edele Achtvoudige Pad	17
Jikoji-Nieuws	20

Het Centrum en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van **uw** medewerking, **uw** waardering en **uw** steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, Centrum voor Shin-Boeddhisme V.Z.W., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postrekening 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

Editoriaal

MEESTERS ?

Vóór me ligt een exemplaar van een (Nederlandsch) maandblad van zg. alternatieve origine . Wat me erin zo bijzonder getroffen heeft, dat zijn de honderden (ja, honderden !) advertenties voor alle mogelijke en onmogelijke lessen, inwijdingen, cursussen, initiaties in de meest supranormale meditatieve, extra-esoterische, natuurholistische, kruiden- en metalenmystische, hand- en voet-mantische, super-egotistische *kunsten en wetenschappen* .

En dat alles onder de dekmantel van *meesters* en *goeroes* bij wie je *fijn* terecht kan met ál je problemen . Want het zijn niet zomaar *meesters*, nee, het zijn echte Meesters, die Het allemaal Weten, in Wier Handen je je kan overleveren, die je op Het Rechte Ware Pad brengen . Mits je er de nodige deeswereldse Guldens voor over hebt, - uiteraard .

Voeg ik bij die honderden adverterende Meesters dan nog een raming van de niet-adverterende wijzen, goeroes, geneesdominees, zieners, nonnen en lama's, baba's en sadhoes, kortom maak ik de som van alle specialisten in dit *alternatieve bovennatuurlijke*, dan moet ik wel vaststellen dat er in Nederland nog nooit zoveel Wijzen en zoveel Profeten geweest zijn .

Maar Nederland is slechts een kleine brok, die ook op dit vlak niet alleen staat. Indien het er in België allicht iets minder *anders* aan toe gaat (de Belgen hebben immers 1) een baksteen in hun buik, en 2) ze verlustigen zich aan de rebussen van hun politiek), dan moet je er toch bij denken dat ook in Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk en beslist elders ook, hetzelfde fenomeen zich voordoet, en dan op grotere schaal nog dan bij onze Noorderburen - om van de V.S. maar liever niet te praten ... Kortom, het komt me voor dat de hele wereld nog nooit zoveel Meesters heeft geteld als tegenwoordig .

Wat jammer : hun overvloedige aanwezigheid op aarde heeft feitelijk nog niet veel heilzame resultaten opgeleverd .

De moord- en roofpartijen, de ecologische en mentale vervuiling, de verzieking, de verarming neemt almaar toe . Wreedheden en holocausten binnen en buiten oorlog zijn nog altijd even wreed als 1000, 2000, 3000 jaar geleden . Het peil van de tevredenheid ligt nog steeds op dezelfde lage drempel; onmin, begoocheling, hebzucht, machtzucht, zelfmoord, waanzinnig drug- en alcoholgebruik,

misleiding in 't groot en in 't klein, dat ligt nog allemaal netjes in de lijn van Boeddha's woorden 2.500 jaar terug : *sabbe sankhara dukkha, sabbe sankhara anicca* en dus *sabbe dhamma anatta* . Tja, alle bestaansvormen zijn fundamenteel door lijden getekend .

Vergeet of miskent men die woorden, dan loopt men het risico echt niets meer van het wereldgebeuren én van het interne gebeuren van elk mens te begrijpen . Zelfs niet met die honderden Meesters in één alternatief maandblad...

Een andere bedenking van me situeert zich op het niveau van marketing en merchandising : want die Meesters beantwoorden aan een vraag op de markt, een interessante *niche* . Net als die steeds witter-wassende zeeppoeders, die nog angstwekkendere pretparken, die nog eerlijkere politici, die nog snellere en nog duurdere luxesleeën... Zo is er behoefte aan Meesters .

Maar : *mundus vult decipi, decipiatur ergo* . En we zullen dat maar onvertaald laten...

Je hebt dus Meesters nodig . Op je eigen denken staan , zoals op je eigen voeten, dat zie jij nu niet meer zitten . En dat besef *kān* trouwens heel normaal, zelfs heilzaam zijn . Maar je moet daarbij beseffen waarvoor, waarom je een meester nodig hebt . En ken je de plaats waar de voor jou geknipte meester gezocht moet worden ? Of neem je echt de eerste de beste die in je vizier komt, die er "wijs" en toch "prettig" uitziet en die je de indruk bezorgt dat-ie je vanaf het eerste moment dóór heeft .

Toen de Boeddha huis, vrouw, kind, familie en clan verliet, ging hij in de leer bij meesters, eerst bij Arada Kalama, dan bij Udraka Ramaputra, overigens echte yoga-meesters, geen uit de advertenties .

Maar hij zocht die meesters niet op omdat hij problemen had met stress, slapeloosheid, impotentie, frustraties, agorafobie, onychofagie, beursnoteringen ; hij zocht die meesters niet voor zichzelf op, maar wel voor het heil van alle wezens : te komen tot de onthulling van de oorsprong van het lijden, van de opheffing van het lijden en van de weg die voert naar de opheffing van het lijden . Niet het lijden van enen Siddharta, maar het lijden van alle wezens . Niet enkel het lijden waarvan men zich slachtoffer voelt, maar ook van het lijden dat men veroorzaakt . Dàarvoor ging Siddharta op zoek naar meesters.

In het *Gandavyuhasutra* (uit de Avatamsaka-cyclus) trekt de jongeling Sudhana van de ene meester naar de andere, - wel 53!, van alle slag¹, om de diepe waarheid van de Leegheid (*sunyata*) te ontmoeten.

En Shinran zelf, trok hij niet naar Meester Honen, niet om aan telepathie en telekinese te doen, maar om klaar te zien in het donkere labyrint van zijn spirituele problematiek. Zo immers dient men in boeddhistisch perspectief de "meester" te zien: als raadgever, helper bij het oplossen van spirituele vraagtekens.

Dat is de betekenis van de term *kalyana-mitra* (Jap. *zenjishiki*): lett. 'de heilzame vriend', de goede Dharma-vriend, die je wegwijst in de dharma en zijn veelvuldige betekenissen. Niet de apodictische goeroe die als een god boven je verheven is, niet de alwijze profeet die je zegt wat je moet en mag of niet mag doen, die je onfeilbare middeltjes ordineert voor je hachjes en je ochjes.

De ware meester is vriend en raadgever, niet therapeut of dictator. De ware meester moet verdiend worden. Denk b.v. aan Hui-k'o, die later de 2de Chinese Zenpatriarch zou worden en die (althans volgens de legende) bij Zenmeester Bodhidharma in de leer wou, maar eerst na dagen in de sneeuwstorm gewacht te hebben, zijn arm afhakte en hem aan de Meester aanbood als bewijs van de diepe ernst van zijn verlangen.

De *kalyana-mitra* is in het boeddhisme de typische vorm van de 'meester'². Shakyamuni is daarvan het meest markante voorbeeld, met zijn diepe menselijkheid, zijn warmte en zijn openheid voor allen. Ikzelf kan in dit verband me niet weerhouden terug te denken aan Inagaki Zuiken, de "meester" die ik helaas veel te laat en veel te kort gekend heb, maar mij levend blijft overheen zijn dood.

En waar ik met Zuiken ben, daar is voor mij ook Shinran, - en Amida ook.

Gassho en Namu Amida Butsu.

Shitoku

¹ Zie hierover Eko 35, okt. 86.

² Uitgezonderd allicht het Tibetaanse boeddhisme, waar de relatie *guru/chela* (meester/discipel) helemaal anders ligt. Een relict uit het vroegere sjamanisme?

De NAAM is NAMU AMIDA BUTSU (VIII)

Amida : mijn God of mijn Vriend ?

Shitoku A. Peel

Heel wat mensen, hoofdzakelijk van christelijke gezinning, beweren nog steeds dat er geen essentieel verschil bestaat tussen de monotheïstische, en meer in 't bijzonder christelijke opvatting van een al-goede en al-wijze God, en het boeddhistische concept van een Absoluut en Oneindig Boeddhachap, in het Shinboeddhisme gewoonlijk aangeduid als de Boeddha van het Oneindige Licht, dat de grenzeloze Wijsheid is, en van het Oneindige Leven, dat het Grote Mededogen is .

En onder de indruk van zo'n cassante en met klem herhaalde bewering, zijn er zelfs boeddhisten, zelfs Shinboeddhisten die hierdoor in verwarring en twijfel geraken . Is dan Amida niet een al-goede en al-wijze God die ons redt uit deze wereld van lijden, zonde en onwetendheid ?

Daarom is het misschien goed even te proberen te zien wat in het oog van de doorsnee christen "God" is, en wat in de boeddhistische optiek de "Boeddha" - of juist gezegd het "Boeddhachap" wél en niet is .

Wanneer we het christelijk concept "God" beschouwen, zien we dat van deze god gesteld wordt dat hij "de oorzaak van alle dingen" is, "de Schepper van hemel en aarde", de "eerste oorzaak" . Hij treedt in een historische context niet enkel op als Schepper van de wereld, van alle wezens en van alle dingen, ook (noodzakelijkerwijze direct of indirect) van het lijden, van het kwade, van de zonde ; maar ook en eigenlijk erg onlogisch, als Jezus Christus, Gods Zoon, ja waarlijk eniggeboren zoon van God, die op het kruis leed en stierf ter inlossing van de erfzonde en van alle zonden van de mensheid . Deze inlossing noemen de christenen "liefde" ; zonde daarentegen is ongehoorzaamheid aan wat God bevolen en/of verboden heeft en waarover men zich geen vragen dient te stellen .

We kunnen hier niet dieper op ingaan en moeten het probleem laten voor wat het is . Wij hebben immers allermint de bedoeling hier een polemieek tegen het monotheïsme te beginnen . Als boeddhisten, dienen we elke vorm van nutteloos dispuut uit de weg te gaan . Evenmin ligt het in onze bedoeling de christelijke theologieën, met hun veelvuldige en vaak tegenstrijdige definities en conclusies, te bestuderen . Het volstaat immers een blik - ook van verre - te

werpen op de christelijke theologieën, heden meer nog dan in het verleden, om getroffen te worden door onoverkomelijke divergenties die te voorschijn komen in hoogst belangrijke geloofspunten, als b.v. de begrippen 'zonde', 'verlossing', 'genade' en zeker het begrip 'God'.

Nochtans kunnen we met ons onderwerp niet verder geraken als we niet kunnen stellen dat de overkoepelende, conventionele religieuze definitie van de christelijke God niet buiten de notie van 'Schepper' kan. Dit impliceert dat het onvermijdelijk wordt op een fundamenteel dualisme te stuiten, nl. dat van de 'Schepper' en van de 'schepping', waaruit dan weer de natuur van het "wezen" voortspuit. Inderdaad, deze "God" is het Absolute Wezen. Zegt de bijbel ook niet dat God zichzelf omschrijft als "ik ben die is"³. Het is vanuit dit Wezen (met een grote W) dat de Schepping haar wezen kon afleiden. Tegenover het relatieve wezen van de schepping, staat het Absolute Wezen van de Schepper.

Het boeddhisme is echter niet begaan met het probleem van 'wezen', noch van 'zijn' of 'niet-zijn'. De boeddhistische 'Leitmotive' van *anattā* ('niet-zelfheid') en *śūnyatā* (leegheid) zijn fundamenteel tegengesteld aan elke notie van 'wezen' in de metafysische betekenis van deze term. Voor de boeddhist is het 'reële', is de realiteit van het bestaan niet 'ding' of 'wezen', maar 'worden', 'zo worden', 'gebeurtenis'.

Dat is dan ook meteen de reden waarom het boeddhisme heel de problematiek van een "Schepping" negeert. Al wat bestaat, is een gevolg van vroeger bestaan; al wat bestaat, al wat we in onze existentie ontmoeten, kwam tot bestaan via de wetmatigheid van de "Oorsprong in Afhankelijkheid"⁴ (populair beter gekend als "Wet van Oorzaken en Gevolgen" of gewoon "Oorzaken en Voorwaarden" *in-nen*). Er is geen begin voor deze wetmatigheid. Boeddhistisch gezien is 'schepping' een tijdloze, onophoudelijke gebeurtenis waarin ieder van ons betrokken is, waarbij ieder van ons de 'schepper' is van zijn huidig en van zijn later bestaan.

In feite is zelfs het begrip van een "God" in judeo-christelijke of islamitische zin volkomen vreemd aan het boeddhisme. Ook de theïstische visie van sommige Hindoe-stelsels heeft niets te maken met het boeddhisme. Sta me toe in deze context de beroemde Abhidharma-kenner en Vajrayana-adept Herbert V. Guenther te citeren; in zijn "Philosophy and Psychology of the Abhidharma" zegt hij gevat:

³ Hebr. 'hyh 'sr 'hyh; Septuagint *egō eimi ho ōn* (lett. 'ik ben de zijnde'.

⁴Skr. *pratitya samutpada*.

Buddhism is a thoroughly atheistic doctrine (p.114)... The fact ... is that no phase of Buddhism ever had theistic or pantheistic tendencies (p.115).

Prof. J. Takakusu, in zijn "Essentials of Buddhist Philosophy", dringt herhaaldelijk aan op het feit dat het boeddhisme slechts zelden belangstelling heeft voor de problematiek van "wezen" en "zijn" (Skr. *tattva* = wezenheid, is-heid), maar hoofdzakelijk begaan is met "zo-heid" (Skr. *tathata*), wat toch duidelijk genoeg niet refereert naar de statische status van "zijn", maar wel naar de dynamiek van "zo-worden".

Alleen reeds daarom dienen we omzichtig om te springen met pogingen tot identificatie van fundamentele begrippen en moeten we weerstand bieden aan de verleiding van te gemakkelijke gelijkschakelingen.

De Boeddha, ook daàr waar hij voorgesteld wordt als zijnde 'oneindig' of 'fundamenteel' of 'oorspronkelijk' kan dan ook nooit beschouwd worden als een equivalent voor een God-Schepper van hemel en aarde, en zeker niet voor een God-Rechter. Het Boeddhaschap is uiteindelijk niets anders dan ultieme zo-heid, absolute leeg-heid.

In de meeste boeddhistische scholen worden begrippen als zo-heid en leeg-heid meestal benaderd vanuit de negatieve zijde⁵, maar in de Reine-Land visie wordt het Boeddhaschap hoofdzakelijk benaderd in positieve formuleringen, "Opperste", "Oneindig", "Mateloos", "Ander-Kracht", "Geloofte-kracht". Ook het nirvana, dat essentieel niet verschillend is van het Boeddhaschap, wordt in tamelijk concrete vormen voorgesteld. Maar de Shinboeddhist weet pertinent dat hij gebruik maakt van positieve vormgevingen en voorstellingen met de bedoeling te verwoorden wat hij als onverwoordbaar aanvoelt, ofschoon de gebezigde termen finaal noch negatief noch positief mogen opgevat worden, geenzijds van 'zijn' en 'niet-zijn'. Hij weet pertinent dat deze termen in laatste instantie onpersoonlijk dienen opgevat te worden. Onpersoonlijk staat hier niet voor de afwezigheid van enige 'persona', maar wel voor de fundamentele gelijkheid van al wat als persoonlijk ervaren wordt. Immers: alle 'wezens' zijn op gelijke wijze betrokken bij het Boeddhaschap en hebben deel aan de werkzaamheid van de Geloofte-Kracht.

Boeddhaschap is niet iets dat apart staat, zoals een 'ziel' of 'atman' die het menselijk lichaam zou bewonen. De Boeddhanatuur is intrinsiek verbonden met de menselijke natuur. In 'niet-tweeheid'. Dat betekent dat de menselijke

⁵ Uiterst model hiervoor is Nagarjuna.

natuur, geconditioneerd door en resulterend uit karmische vormingen en eventueel andere omstandigheden en daarom ook enkel betrekkelijk, niet identiek is aan de Boeddhanatuur, - maar er ook niet van afgescheiden .

Deze 'niet-tweeheid' wordt uitgedrukt in NAMU AMIDA BUTSU . Het is in en door deze niet-afgescheidenheid dat het lijdende, begoochelde, dwaze bestaan dat we leiden kan deelhebben aan de absolute Boeddhanatuur en dat de mensen, de 'wezens' tot het besef kunnen komen dat ze rechtstreeks betrokken zijn bij de dynamiek van universele bevrijding, van universele Verlichting voor alle 'wezens', wat en hoe ze ook zijn .

Dat verklaart waarom boeddhisten kunnen stellen dat het uiteindelijke religieuze doel van hun boeddhist-zijn niets anders, niets minder is dan Boeddha te worden. Een christen daarentegen kan nooit zeggen dat hij God-zelf wil worden...

De boeddhistische bevrijding is niet verbonden aan historische of parahistorische gebeurtenissen als schepping, zondeval, kruisdood en herrijzenis of laatste oordeel ; noch wordt de boeddhistische bevrijding geconditioneerd door een of andere vorm van 'afkopen' . Bevrijding, of noem het 'heil', is de tijdloze, buitentijdse activiteit van een natuurkracht, de Boeddha-natuurkracht, die men zo men wil kan vergelijken bij andere natuurkrachten of -wetten, zoals zwaartekracht ; maar dan ook een kracht die alle wezens naar de uiteindelijke bevrijding drijft . Deze Boeddha-werkzaamheid heeft plaats in een spiritueel continuüm . Voor de menselijke geest manifesteert deze werkzaamheid zich als Oneindige Wijsheid en Oneindig Mededogen .

Amida Buddha - eigenlijk *onze voorstelling* van het "Andere" - is dus niet zozeer een "schenker van genade", zoals sommigen het wel willen voorhouden, maar hij is de natuurlijke bron van "genade" . Neen, hij is "genade" zelf .

In dit verband mag nog benadrukt worden dat de Boeddha geen Wijsheid en Mededogen heeft , maar dat hij Wijsheid en Mededogen is . Hij is geen "God" die ons Verlichting verleent, maar hij is Verlichting .

(wordt voortgezet)

Katrien Haemers

ONTHECHTING ?

Vroeger, toen ik nog "jong en onervaren" was, heb ik altijd grote bewondering en aantrekking gevoeld voor het ascetische, de onthechting . Niet dat ik dat in mijn onmiddellijke omgeving zoveel zag ; mijn familieleden waren eerder levensgenieters .

Hoe ik ertoe gekomen ben, weet ik niet, maar ascetisme had voor mij een esthetische klank : het riep het beeld op van een sobere monnikencel, met schaarse maar mooie voorwerpen, of de zuivere lijnen van een kloostergang in een cisterciënzer abdij .

Ook de eerste beelden die ik van het boeddhisme te zien kreeg, toonden mij datzelfde "esthetische ascetisme" : tempels en kloosters en tuinen van Zenmonniken . En weerspiegelt ook een Boeddhabeeld niet de schoonheid van inwendige en uitwendige soberheid ?

Ik verbond spontaan boeddhisme met onthechting en soberheid .

En nu, vele jaren later, op een ogenblik dat ik besef dat mijn romantische opvatting over ascetisme wel enigszins verschillend is van de realiteit, nu merk ik dat veel mensen boeddhisme verbinden met ascetisme, en daar bovendien door afgeschrikt worden .

Het (h)erkennen van begeerte als oorzaak van lijden, het stellen van de oplossing in het loslaten van verlangen, zelfs het loslaten van de bevestiging van een zelf, - het klinkt niet zo aantrekkelijk . "Wat schiet er dan nog over?" hoor ik dan zeggen . En "de goede dingen die het leven biedt, moet men toch niet weigeren, anders wordt het helemaal triestig". En men hoort een lichte paniek tegenover een dergelijke "negatieve" levensfilosofie .

Zoals mijn idee over ascetisme veraf stond van de realiteit ervan, zo krijg ik het idee dat mensen ook wel een verkeerd beeld hebben van wat "onthechting" voor de boeddhistische leek wél is .

Ik geloof niet dat het gaat over onthechting als een weigering van het goede, een verbod op genieten, een verwerpen van vreugde of plezier . Maar ik meen dat het een waarschuwing is die geldt voor het ononderbroken najagen van genot en plezier, het onophoudelijk navolgen van elk verlangen of elke afkeer, en het niet-kunnen-loslaten van datgene wat ons genoeg geeft, het willen bezitten, behouden, steeds vermeederen, het verafgoden en vergoddelijken, alle aandacht en alle energie richten op het bestendigen van een toestand van genieten .

Ik meen dat "onthechting" in de leer van de Boeddha nauw verbonden is met de deugd van gelijkmoedigheid : bereidheid om vreugde en pijn met eenzelfde gemoedsgesteldheid te aanvaarden en los te laten . Zowel vreugde als pijn, zowel aanvaarden als loslaten . Ook de mogelijkheid om verdriet los te laten . De vaardigheid om over te stappen van overvloed naar schaarste, zonder te klagen, te steigeren, of te paniekeren .

De mogelijkheid om in het licht van de schijnwerpers te staan en van het podium weg te gaan om achter de schermen te spelen .

De bereidwilligheid om een eenvoudige, weinig gewaardeerde of zelfs weinig opgemerkte taak uit te voeren, met dezelfde aandacht en zorg als een heel belangrijke opdracht waar alle kranten over zullen schrijven . Zoals de Taoïsten spreken van "het bakken van een visje zoals men een keizerrijk bestuurt, en het keizerrijk besturen zoals men een visje bakt".

Kunnen zien dat men een schakel in de ketting is, en geen parel aan de kroon, noch het sluitstuk van een kostbaar sieraad .

Het vermogen vol vreugde te zijn voor de aanwezigheid van een geliefd mens, het thuiskomen van een kind, en niet droevig voor het weggaan .

Is dat alles al niet moeilijk genoeg ?

Men moet zichzelf niet amputeren tot asceet ; de weg van het midden ligt niet in zo'n extreme houding .

Maar gelijkmoedigheid opbrengen, tegenover alles wat gegeven wordt, tegenover alles wat ontnomen wordt, daarheen leidt de weg van onthechting .

De *Vimalakirtinirdesa* brengt in heel kleurrijke beelden en vol milde humor, een herkenbaar beeld van wat dan onthechting wel kan zijn . De rijke man Vimalakirti, die zonder veel scrupules houdt van weelde, rijkdom en genoegens, geeft hier een les aan de monniken : het is niet door zich angstvallig afzijdig

te houden van de genietingen dat men onthecht is . Ook de afkeer, de vrees voor iets, is een vorm van gehechtheid . Ook het scrupuleus afmeten van wat mag of niet mag, bindt en houdt gevangen . Vimalakirti heeft geen problemen met wereldse genoegens : daarom kan hij ze ook ongehinderd "toveren" wanneer het nodig is, maar even gemakkelijk laat hij alles weer verdwijnen wanneer de omstandigheden veranderenn en er geen nood meer is .

Zoals een vriend zegde : Het is niet de vraag of ik drink of niet drink . De vraag is dat het niet meer belangrijk is dat ik drink of niet drink .

Zo zie ik de onthechting in de leer van de Boeddha, en om dat te bevestigen zal ik bekennen dat ik onder het schrijven van deze regels zat te genieten van een gouden ondergaande zon ; vóór mij op tafel stond een glaasje met iets lekkers in, en op de achtergrond klonk er heerlijke Mozartmuziek . U merkt het : héél ascetisch was dat niet !

JODO-SHINSHU BEGRIJPEN (3)

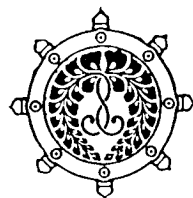
Dr. Taitetsu UNNO

ANDER - KRACHT

Amida Buddha wordt weliswaar de "Ander-Kracht" genoemd, maar dat 'andere' is niet een 'ander' in contrast tot 'zelf' . Saiichi zei het duidelijk :

*Er is geen zelf-kracht
er is geen andere kracht
alles is Ander-Kracht*

Bij ons dagelijkse denken worden wij geketend door de subject-object dichotomie. We zien de wereld vanuit een zelf-ingesloten standpunt en kunnen het "andere" niet naar waarde schatten zoals het werkelijk is, doordat er een kloof bestaat tussen het "zelf" en het "andere" . Bekeken vanuit dit zelf-beperkte en zelf-beperkende standpunt, wordt Ander-Kracht beschouwd als een object, een abstractie en bijgevolg wordt het voor ons betekenisloos . Wordt evenwel dit standpunt verlaten of in scherven geslagen, dan wordt Ander-Kracht tot dynamiek in het leven, wordt zelf dynamisch leven waarin alle dharma's, de menselijke zowel als de andere, ertoe gebracht worden hun intrinsieke potentialiteiten ten volste te

verwezenlijken . Dan wordt immers de totaliteit van elke werkelijkheid volledig Ander-Kracht, een Ander-Kracht waarin geen plaats meer overblijft voor zelfkracht .

Shinran maakte dit duidelijk door het niet-bestaan van eigenzinnigheid of egocentriciteit te onderlijnen :

Wanneer ik niets bekook, dan is dit 'gemaakt om uit zichzelf te worden'. Dit is niets anders dan de Ander-Kracht .

Het oorspronkelijke Chinees-Japanse woord voor 'gemaakt om uit zichzelf te worden', dat is *jinen*, een overigens moeilijk te vertalen term . 'Ji' betekent 'zelf', niet enkel het menselijke 'zelf', maar ook het 'zelf' van bomen, bloemen, vissen, vogels, bergen... ; 'nen' betekent 'veroorzaken te worden' . Met andere woorden, elke realiteit, of ze van mensenaard is of anders, wordt ertoe gebracht zichzelf te worden, zijn potentieel te vervullen en werkelijk waar te worden door de werkingskracht van de dharma . Dergelijke werkzaamheid van de dharma, om te 'maken dat de dingen uit zichzelf worden', zonder enige discriminatie, noch tussen oud en jong, man of vrouw, goed of kwaad, - dat is de Ander-Kracht . Shinran beklemtoont dat, wanneer hij schrijft : "Ander-Kracht betekent niets anders dan vrij te zijn van elke vorm van berekening."

Ander-Kracht, bijgevolg, is niet een absoluut wezen, niet een kracht die van elk wezen afgescheiden is, het is ook geen mirakelverwekker . Misschien geeft volgend citaat van een eminent Japans pottenbakker, Shoji Hamada, een omschrijving van de Ander-Kracht die voor iedereen begrijpelijk en vatbaar is :

Als een oven klein is, dan zou ik bij machte zijn hem helemaal te controleren; dat wil zeggen : mijn eigen zelf kan dan de controleur worden, de meester over de oven . Maar 's mensen zelf is uiteindelijk slechts een heel klein iets .

Wanneer ik met een grote oven werk, dan wordt de kracht van mijn eigen zelf zo zwak dat ik de oven niet meer degelijk kan controleren . Dat betekent dat voor een grotere oven ik een kracht groter dan die van mijn eigen zelf moet hebben .

Zonder de weldadige medewerking van zulk een mij te boven gaande kracht zou ik geen goede stukken aardewerk kunnen verkrijgen . Een van de redenen waarom ik over een grote oven wou beschikken, dat is dat ik een goed pottenbakker wilde zijn, die, als het kan, meer in een toestand van genade kan werken dan vanuit zijn eigen vermogen . En u weet dat praktisch alle beste potten van weleer in grote ovens vervaardigd werden .

Ander-Kracht, als *jinen*, zet het onheilzame om in het heilzame, het laagste in het hoogste . En dat hoogste, dat is niets anders dat het Grote Mededogen (*mahakaruna*) in volle werkzaamheid, gericht op het dwaze wezen dat we zijn . Aldus kan Shinran zeggen: " Veroorzaakt worden zo te zijn, dat betekent dat zonder enige berekening van de discipel in om het even welke zin, al diens verleden, huidig en toekomstig slecht karma wordt omgezet in het hoogste goed . Omgezet worden betekent dat slecht karma, zonder teniet gedaan te worden, zonder uitgeroeid te worden, wordt veranderd in het hoogste goed⁶, net zoals al het water van alle rivieren zodra het in de oceaan terecht komt, oceaanwater wordt . Vermits er geen berekening is om dergelijke deugdzaamheid te verwezenlijken, wordt dit *jinen* genoemd ."

De verandering die op deze wijze plaats grijpt, gebeurt (of kan gebeuren) **meermaals** gedurende het leven . Onvermijdelijk en noodzakelijk culmineert die reeks van veranderingen in het verwezenlijken van het Boeddhachap . De mens van *nembutsu*, die eigenlijk niet bij machte is resultaten te behalen aan de hand van religieuze praktijken, zal desondanks de volkomen vrijheid verwezenlijken door de inwerking van de Kracht van de Voortijdelijke Gelofte . En uiteindelijk bereikt men het Boeddhachap, "gemaakt om uit zichzelf te worden" .

Ofschoon we tot nog toe een zekere nadruk gelegd hebben op het duale karakter van wijsheid en mededogen als centraal in geheel de boeddhistische traditie, toch moet beklemtoond worden dat dergelijk onderscheid enkel 'gemaakt' is vanuit menselijke, d.i. dichotomische denkvormen . Een dergelijke onderverdeling bestaat niet op het niveau van het transcendente Boeddhachap . Dat is de reden waarom Shinran eveneens de vormloze, hoogste Boeddha beschrijft als *jinen* :

'Jinen' betekent dat vanaf het begin van de beginloze tijd men gemaakt is om zo te worden... Deze Gelofte is de Gelofte ons allen het verheven Boeddhachap te doen verwezenlijken . De verheven Boeddha is vormloos, en juist doordat hij vormloos is, wordt hij 'jinen' genoemd .

Maar, vanuit Shinrans standpunt, ontwaken de dwaze wezens die we zijn tot het vormloze Boeddhachap enkel en alleen dank zij Amida, de Boeddha die voor ons verschijnt in de vorm van de Naam, *Namu-Amida-Butsu* .

⁶ Eraan denken dat boeddhistisch het 'hoogste goed' niets anders is dan *nirvana* .

HET WARE VERTROUWEN

De vereniging van een dwaas wezen (*ki*) en de Ander-Kracht (*ho*) , in vaktaal gekend als *ittai*, wordt verwezenlijkt in het ware vertrouwen . Dat dit ware vertrouwen niet gevestigd is op een dichotomische verhouding, werd hiervóór reeds belicht, maar de innerlijke dynamiek eigen aan het vertrouwen, zoals gesuggereerd in de veranderingskracht van *jinen* , dáàr op dienen we wat dieper in te gaan .

De Volkomen Verlichting houdt in dat de hoogste wijsheid en het grenzeloze mededogen zich inhouden met wat het laagste is, dit affirmeren en optrekken tot precies dezelfde Verlichting . Datgene wat het laagste verwerpt, dwaas, slecht of zondig noemt, kan immers niet het hoogste, de ware barmhartigheid zijn . Dat is de reden waarom in de basisstructuur van het Mahayana-boeddhisme, de Verlichting ook de begoocheling omvat, ofschoon de Verlichting niet aan begoocheling onderhevig is, en de begoocheling ook een noodzakelijk component van de Verlichting is, ofschoon het niet over de kracht van de Verlichting beschikt . Deze relatie wordt door Shinran als volgt uitgedrukt :

*De belemmering van het boze wordt de substantie van het heilzame,
zoals in het geval van ijs en water .
Hoe meer ijs, des te meer water ;
hoe meer belemmering, hoe groter het heilzame .*

*Eenmaal het majestatische en expansieve vertrouwen verwezenlijkt
door de werkzaamheid van het Hinderloze Licht,
smelt onvermijdelijk het ijs van de blinde driften
om onmiddellijk het water der Verlichting te worden .*

Cruciaal is ook hier, net zoals bij de uitwerking van *jinen* , dat kwade belemmering of blinde driften, " zonder teniet gedaan te worden, zonder uitgeroeid te worden, wordt veranderd in het hoogste goed " . Aangezien zo'n transformatie ons rationeel begrijpen overtreft, wordt het vaak omschreven als onvoorstelbaar en onverwoordbaar, - maar juist dit is het hart van de religieuze ervaring in het Shinboeddhisme .

Pottenbakker Hamada, waarover we het zo juist al hadden, zei ook eens : " Ik zou liever een uitstekende pot bakken uit slechte klei, dan slechte potten maken met uitstekende klei." Voortgaande op deze metafoor, zouden we kunnen zeggen dat Amida's Voortijdelijke Geloofte "een uitstekende pot uit slechte klei" vervaardigt via het proces van *jinen* , dan wanneer sommige andere religieuze

stromingen met hoge intellectualiteit en ethische overtuigingskracht niets anders zouden doen dan "slechte potten maken uit uitstekende klei."

Dat de slechte klei omgezet wordt in een uitstekende pot door de werkzaamheid van het ware mededogen, brengt met zich mee dat elkeen in feite tot de ervaring van zijn eigen "slechte klei-heid" moet komen, niet enkel in denken, maar ook in de dagdagelijkse realiteit. Dat is het verschil tussen wijsbegeerte als cerebrale activiteit en spiritualiteit die de gehele persoonlijkheid omvat, een verschil dat door Shinran getekend wordt als de "dwarse sprong" (*ochō*).

Nochtans moet hierbij aangestipt worden dat het ware vertrouwen niet alleen een existentiële handeling is, maar ook een wetens-inhoud⁷ heeft. Dat is: de persoon die volgens het Shinboeddhisme tot ontwaken komt, hem "wordt verleend Amida's ware wijsheid", en dat is dan ook de reden dat, terwijl men een dwaas wezen blijft, men toch in staat is een zekere wijsheid van buitengewoon gezond verstand te ontwikkelen. Zulk een verkregen, niet verworven wijsheid vindt men terug in volgend gedicht van een bekend lekeleraar, Eikichi Ikeyama:

*Het reine ik, dat niet ik is,
in mij zijnde,
openbaart mij
dit bezoedelde ik.*

Het besef van een bezoedeld ik (*ki*) mogelijk gemaakt door de werkzaamheid van het Reine Ik (*ho*) is een diepgaande kennis van zichzelf, welke geen enkele psychologische analyse, die beperkt blijft door haar dichotomische denkvorm, ooit kan bereiken. Zelf-kennis in deze radicale betekenis vormt de kern van ware wijsheid, die op haar beurt tot verwerkelijking gebracht werd in het ware vertrouwen. Het is de kennis van een karmisch-geketend zelf, dat verlicht en opengebroken wordt door het ware mededogen.

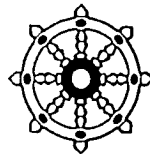
(wordt voortgezet)

⁷ "noetic content" (Unno).

Zinspelingen op boeddhistische thema's

Karl Petit

In Japan kan men zowat overal de invloed van het boeddhisme vaststellen : in de literatuur, de kunst, de architectuur, de tuinkunst, ja zelfs in sommige namen van bergen of watervallen, wat weet ik allemaal ? En daarbij de klokken van de tempels die, ondanks onze analoge of digitale uurwerken, het vlieden van de tijd aanduiden . En hoeveel allusies op het boeddhisme treft men niet aan in zoveel calligrafieën, volksliederen en -uitdrukkingen !

Tijdens mijn bezoek aan een recente tentoonstelling ter gelegenheid van Europalia-Japan, "De Mens en zijn Beeld" (Museum van Schone Kunsten, Brussel, 1989), werd mijn aandacht getrokken door een nogal somber schilderij, dat uit de XIVde eeuw dateerde . Het stelde Ippen Chishin voor, de diepgelovige boeddhist en beroemd zwerfmonnik, stichter van de Ji-shu (School van de Tijd), één van de Reine-Landscholen waar zo sterk de nadruk gelegd wordt op het reciteren van Amida's Naam .

Maar wat in 't bijzonder mijn aandacht weerhield, dat was het inschrift in cursieve *sōshō*-stijl, een calligrafie neerrietselend in vijf verticale lijnen waarmee deze "schilderrol in de hoogte" verrijkt was . In de catalogus trof men hiervoor volgende vertaling aan :

Enkel Boeddha Amida
is heer over mijn lichaam en mijn leven .
Hoe zouden mijn handelingen dan van mij zijn ?
en mijn gedachten, van mij ?
(Er is niets anders dan)
Namu Amida Butsu .

Het ging in feite om een *tanka* of klein vijfregelig gedicht van een naamloos dichter . Maar men treft een ander gedicht met gelijkaardig thema aan in de Japanse bundel *Geju Waka* of "Boeddhistische gedichten" van de monnik Ippen .

Wanneer men zich er ook maar enigszins voor interesseert, dan vindt men dergelijke boeddhistische zinspelingen niet enkel in dichtwerken van het oude Japan, als b.v. in de *haiku*'s van Matsuo Bashō (gestorven 1694), maar ook bij hedendaagse dichters . Zo vond ik op een in 1920 gemaakte voortreffelijke calligrafie, de volgende tekst :

Wanneer een monnik de tempelklok aanslaat,
dan verwekt hij vaak een klank
die nietszeggend is .
Maar het gebeurt dat zelfs door een zucht
mijn hart gegrepen wordt...

Zinspelingen en boeddhistische uitdrukkingen treft men ook aan in de *utai* (dramatische gezangen voornamelijk geschreven door hoge religieuze dignitarissen), de *jôruri* (verhalen in versvorm), de *naga-uta* (soms erg lange gezangen) en de kleine, vierregelige liederen die men *dodoitsu* noemt, zo geliefkoosd bij de geisha's . Lafcadio Hearn, in zijn *Gleanings in Buddha-fields* (1900) heeft enkele voorbeelden van die volksliederen opgetekend . Het weze me veroorloofd ook even bij deze bron te vertoeven .

Ziehier een zinspeling op het Rad van het bestaan, de kringloop van begoocheling en karma :

Vader en moeder hebben het verboden ;
en ik heb mijn minnaar verlaten .
Nochtans, met het wentelen van het rad
gaat mijn herinnering heen en weer .

Volgend voorbeeld is bijzonder betekenisvol :

Wolken opgestapeld vòór de maan,
op de bloemen onweer en regen ;
op een of andere wijze is deze lijdenswereld
nooit zoals wij het zouden willen .

Deze *dodoitsu* die verwijst naar een ongelukkige liefde, bestaat uit twee boeddhistische spreuken : de eerste zit vervat in de eerste twee verzen, en de tweede verwijst naar de ontgoocheling van dit aardse bestaan . Bovendien treft men in de oorspronkelijke tekst het woord *ukiyo* aan, dat voor de Japanner verschillende betekenissen heeft . Een ervan drukt een van de meest bekende boeddhistische begrippen aan : de droefheid bij het vluchtige en vergankelijke van het bestaan . Het is in deze zin dat dit woord meestal vertaald wordt als "de vlietende wereld", zinspelend op de genotsoptiek van de 17de eeuw, - maar in het gedicht hierboven werd *ukiyo* vertaald als 'lijdenswereld'.

De uitdrukking *san-zen-sekai*, 'de drieduizend werelden', waarmee volgend gedicht aanvangt, is een typisch boeddhistische uitdrukking :

In de drieduizend werelden
moeten mannen wel ontelbaar zijn .
Nochtans, onder hen alle, is er geen
waartegen ik de mijne wil ruilen .

Ik hoop in deze bescheiden bijdrage, uw belangstelling gewekt te hebben voor zinspelingen op boeddhistische thema's die men zowat overal verspreid aantreft, tot in de kleinste dingen . Geloof me : het zal u niet moeilijk vallen er zelf heel wat te ontdekken bij uw lektuur .

Het Edele Achtvoudige Pad

(voortgezet uit Eko nr 44)

De **Juiste Achtzaamheid** is de noodzakelijke aanvulling van de Juiste Inspanning : immers, inspanning alleen is niet voldoende om effectief te zijn . Er moet een blijvend besef van gerichtheid op het doel aanwezig zijn . De Juiste Achtzaamheid is dit besef en leidt tot continu onderzoek van het licht waarin de 'dingen van het bestaan' komen te staan wanneer men ze afweegt in functie van het doel . Een niet juist geordende inspanning is niet alleen nutteloos, maar kan ook nadelig, ja zelfs schadelijk zijn .

De **Juiste Geestesconcentratie** : hier zullen geleidelijk de goede resultaten van het volgen van het Edele Achtvoudige Pad gemanifesteerd worden ; hier verschijnen ze ons in de eensgerichtheid van de geest . Hier ligt het middelpunt van de gemoedsrust zoals die enkel kan herkend worden in geestesconcentratie . Maar waarop is die eensgerichtheid van de geest dan gericht ? Heel eenvoudig : op het Juiste Inzicht, - en een nieuwe cyclus begint, een opnieuw volgen van het Edele Achtvoudige Pad ; en telkens die cyclus herhaald wordt, is er een progressief groeien van de spiritualiteit .

Wat is de verwantschap tussen het Edele Achtvoudige Pad en de Zes Paramita's ?

Het Edele Achtvoudige Pad is uiteindelijk de persoonlijke praktijk van het boeddhisme, gericht op de verwerkelijking van het Juiste Inzicht . Het Achtvoudige Pad is als het ware de vertaling naar binnen van de Leer . Deze

persoonlijke benadering wordt, bij contact met andere wezens, evenwel verwoord in de Zes Paramita's . Men zou aldus kunnen voorhouden dat de Zes Paramita's de maatschappelijke praktijk zijn, een vertaling naar buiten van de Leer . Maar deze uitdrukking dient met voorbehoud omkleed te worden, want op het ultieme niveau zowel van het Edele Achtvoudige Pad als van de Zes Paramita's, kan er geen sprake meer zijn van 'naar binnen' of 'naar buiten'.

1. **Dana** : Vrijgevigheid, vriendelijkheid, openheid . Hoe dichter we het Juiste Inzicht benaderen, des te krachtiger wordt **dana**, het spontaan zichzelf schenken aan anderen, zonder onderscheid, doordat we voortdurend een krachtiger besef hebben van de eenheid van alle leven . Traditioneel werd dat uitgedrukt in de 'Drie Zuiverheden' : 1) de zuiverheid van de gever : de gever is vrij van zelfzuchtige beweeggronden ; het schenken houdt op bij het einde van de handeling en men is niet langer betrokken bij hetgeen men gegeven heeft, men verwacht ook geen dank of dankbaarheid ; 2) de zuiverheid van de gave : er is geen gehechtheid meer aan hetgeen men geschonken heeft, of dit nu materieel of onstoffelijk is ; 3) de zuiverheid van de ontvanger van de gave : de gever ziet geen ontvanger ; er is geen onderscheid meer , de gever is de gave geworden .

2. **Sila** : Zelfdiscipline, meester worden over zijn handelingen, niet door onderdrukken, maar door morele volwassenheid ; de moraliteit wordt spontaan, natuurlijk . Doel van **sila** is niet de moraliteit op zichzelf, maar het zich richten op mededogen . Hoe kan men anderen helpen als men met zichzelf geen blijf weet ?

3. **Kshanti** : Geduld, aanvaarding, volharding . Dana en Sila kunnen niet ogenblikkelijk verkregen worden, maar eisen geduld en volharding . Geduld is de sleutel voor het verwezenlijken van het doel . In het boeddhisme wordt geduld, vastberadenheid, volharding beklemtoond omdat de tijdloze waarde van een handeling bepaald wordt door de lengte en de diepte van het geduld dat men in die handeling legt .

4. **Virya** : Energie . Geduld en energie gaan hand in hand . De kracht opbrengen naar het doel te streven, eventueel de strijd aan te gaan . Trouwens: niets wordt verkregen zonder strijd, noch de wijsheid noch de verlichting .

5. **Dhyana** : Meditatie, bewustheid, reflectie . Zich bewust worden van het Juiste Inzicht en de betrekking ervan tot het dagelijkse leven . Door de meditatie wordt de boeddhist in staat gesteld in zijn innerlijke diepte vrede te scheppen . Maar meditatie is veel meer dan zomaar in meditatiehouding gaan zitten . De ware meditatie is de meditatie van elk gedachte-moment, gericht op elk gedachte-object .

6. **Prajña** : Wijsheid, het Juiste Inzicht dat tot zijn volkomenheid geraakt is. Door de wijsheid worden de dingen gezien zoals ze in hun werkelijkheid zijn : in hun leegheid , in hun wederzijdse afhankelijkheid, in hun interpenetratie . Prajña omgezet in handeling is Dana . Hiermee is de cyclus van de Zes Paramita's vervolledigd . De Wijsheid van de Boeddha omgezet in handeling is Mededogen . Prajña en Dana zijn één : Prajña is de Volkomenheid van Wijsheid en Dana is het Grote Mededogen . Samen vormen zij de Volkomenheid van het Boeddhaschap .

Het Edele Achtvoudige Pad en de Zes Paramita's behouden hun volle betekenis in alle boeddhistische stromingen, want ze hebben de functie de mens op te wekken tot het besef dat hij moet zoeken en streven, zij het ook met vallen en opstaan. Enkel op die wijze kan hij hier en nu vrede van het gemoed vinden, en buiten ruimte en tijd, de vreugde en de vrede van het nirvana .

Prof. Masao Abe tijdens zijn lezing in Jikoji, op 12 juni (foto : Gazet van Antwerpen).

JIKOJI-Nieuws

Postnummers

Met ingang van 1 oktober a.s. veranderen er in België heel wat postnummers .

Ons Centrum zal proberen in de mate van het mogelijke al zijn adresgegevens bij te werken aan de hand van de beschikbare officiële gegevens . Maar voor alle zekerheid toch dit : als U vaststelt dat het postnummer op ons mailing-etiket niet meer met de nieuwe toestand overeenstemt, wees dan zo vriendelijk - vooropgezet dat U Eko nog wenst te ontvangen - dat etiket te verbeteren en aan het Centrum terug te zenden .

Eko kan niet blijven instaan voor een efficiënte verzending zonder een minimum aan uw samenwerking .

Mariemont, 16 juni

Na heel wat organisatorisch heen- en weergetrappel, kon de Federatie van de Boeddhistische Verenigingen in België zijn jaarlijkse *Nationale Dag van het Boeddhisme* dan toch laten doorgaan .

Het herhaaldelijk aankondigen en dan weer afzeggen van deze manifestatie heeft inderdaad heel wat mensen in het ongewisse gebracht . Toch werd de dag, ondanks het uitblijven van enige samenwerking met het Musée Royal de

Mariemont en de onvermijdelijke maar jammerlijke afwezigheden, een kwalitatief succes .

We hebben er zoals gewoonte de getrouwe vrienden ontmoet van de diverse Theravada-groepen, van de Vietnamese boeddhisten, enkele schaarse Zen-vrienden en, zoals het traditioneel blijkt te horen, van de Jodo-Shinshu in onze numeriek goed vertegenwoordigde Jikoji gemeenschap . Iedereen vond het spijtig dat onze Tibetaanse vrienden het, zeer waarschijnlijk onder de druk van omstandigheden, moesten laten afweten .

Zoals gebruikelijk werd de ochtend besteed vóór het fraaie Boeddhabeeld aan puja's van de diverse aanwezige tradities . Mede door het goede weer genoten deze erediensgenoten een bijzondere belangstelling van talrijke buitenstaanders .

Na het middagmaal (of de picknick...) werd verzamelen geblazen in een gelegenheid in de nabije omgeving, waar een zaal ter beschikking van de Federatie gesteld werd en waar een degelijk gevuld, verantwoord en toch afwisselend programma kon gerealiseerd worden .

De uiteenzetting van Jean Leroy over karma en de verschillende aspecten van de karmische vormingen, was, zoals we van deze vlotte spreker gewoon zijn, helder en leerrijk .

Prof. Masao Abe

Daarna hield onze Japanse gast, Prof. Masao Abe eraan zijn bijdrage te leveren over de zin en de plaats van de boeddhisten in de hedendaagse maatschappij. Aansluitend presenteerde Shitoku een niet van humor gespeende dia-serie over de belangrijke boeddhistische leerrede *Vimamalkirtinirdesa*. De namiddag werd besloten door Bhikkhu Sri Devamitta, speciaal uit Amsterdam overgekomen, die a.h.w. de voorgaande lezingen deed convergeren in een, overheen wat linguïstische moeilijkheden, boeiende bijdrage.

Wat sommigen er ook van mogen denken, onze Mariemont-dag heeft eens te meer bewezen dat de diepe Leer van de Verheven één is, dat ook de Sangha één is, dat in zo'n dag gewijd aan de Leer (en niet boeddhistische of Aziatische cultuur) de mensen dichter bijeen brengt ondanks alle begrenzingen van taal, afkomst en dies meer.

Als voorzitter van de Federatie dankt Shitoku langs deze weg nogmaals alle aanwezigen, en zeker zij die, zoals onze vriend R. De Brandt, zich over alle "onmogelijkheden" en hindernissen heen, hebben ingezet om deze Mariemont-dag tot een realiteit én tot een succes te maken.

Na die gezellige én leerzame uren, klonk t' allen kante een overtuigd "Tot volgend jaar !" . Plus de versterkte overtuiging dat "Mariemont" - ondanks alle strubbelingen - toch méér dan de moeite waard is .

Twee jaar geleden, in juli '88, bezocht Prof. Abe voor de eerste maal ons land . In Antwerpen gaf hij toendertijd een lezing georganiseerd in samenwerking UFSIA en FVG .

En ook dit jaar was hij er weer, maar dan in juni, op uitnodiging van de School voor Comparatieve Filosofie (geïnspireerd door Prof. U.Libbrecht en Prof. T.Lathouwers, beide van de K.U.L.) en van de Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen. Op 11 juni hield Prof. Abe een lezing in een aula van de U.I.A., over "De Dialoog Boeddhisme en Christendom" .

Ook in Jikoji was Prof. Abe weer te gast, waar hij op dinsdagavond 12 juni deelnam aan de eredienst en daarna een interessante *dharma-talk* hield over het fundamentele verschil tussen Jodo-Shinshu en Christendom .

Prof. Abe en zijn echtgenote waren opgevangen via de samenwerking FVG en WCRP in de woonst van de Heer en Mevr. Somville . Shitoku trok verschillende dagen met het Japanse echtpaar op, o.a. naar Brugge en Brussel . In Kasteel Yperman te Wilrijk, zetel van de Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, had Prof. Abe een informele ontmoetingsnamiddag, waarop intens over heel wat onderwerpen werd gediscussieerd .

Prof. Abe heeft er ook aan gehouden met de Jikoji-gemeenschap mee naar Mariemont te gaan, waar hij tevens het woord voerde .

"Leven met Amida"

Het blijkt van ons wel wat voorbarig geweest te zijn, zomaar de publicatie van A.P.Dharma's boekje "Leven met Amida" aan te kondigen, zonder rekening te houden met juridische en psychologische problemen .

Onze lezers weten dat prof.Dharma ons gevraagd had zorg te dragen voor de publicatie van dit boekje . Maar sinds zijn jammerlijk heengaan in januari van dit jaar, bestaat de noodzaak van zijn erfgenamen een formele toelating tot publiceren te bekomen . En daar wringt nu de schoen. Vier van de vijf erfgenamen zien blijkbaar geen graten in deze publicatie, maar één erfgenaam (in onze ogen eigenlijk de belangrijkste) blijkt dwars te willen liggen .

Jammer, want daarmee gaat tot nader orde de publicatie van "Leven met Amida" de koelkast in .

Jammer, ook voor de fanatieke instelling van de dwarsligger .

Toch : ook voor hem straalt Amida's Mateloze Licht .

Zenmon en Kikyo-shiki

Zoals we gehoopt en ook verwacht hadden, komen Zenmon Kosho Ohtani en Mevr. Yoshiko Ohtani, na afloop van de Shin-Conferentie te Wenen, naar Antwerpen .

Op zondag 2 september wordt in Jikoji dus de Bevestigingsritus *Kikyo-shiki* gehouden, die uitsluitend hetzij door de Hoofdabt (Go-Monshu) hetzij door de Ere-Hoofdabt (Zen-Monshu) kan gecelebreerd worden .

Programma (kort gevat) :

10u.30 Plechtige openingsdienst

12 u. Lunch

14 u. Sutra-zang en Kikyo-shiki

15 u. Dharma-lering door Zenmon

16 u. Receptie en afscheid

Voor lunch en receptie wordt per persoon een deelname van BEF 250,- gevraagd . Gezien de beperktheid van de ruimte kunnen slechts de eerste 45 inschrijvingen (eventueel formulier aanvragen !) in aanmerking komen .

Zeer waarschijnlijk wordt deze ceremonie de laatste gelegenheid om in Europa Zenmon Kosho Ohtani te begroeten, gelet op zijn hoge leeftijd.

Boeken

Dank zij Hisao Inagaki kregen we weer een pakket van "Anjin - Zuiken's Sayings" . Degenen die dit boek al ingezien hebben zijn vertrouwd met de fraaie verzameling calligrafieën, maar ook met de gedichten van Inagaki Zuiken die getuigen van zijn diepe geestelijkheid .

Anderzijds vernamen we het verschijnen van het vierde deel van "The True Teaching, Practice and Realization of the Pure Land Way", de vertaling van Shinrans *Kyogyoshinsho* . Zodat dit

werk nu volledig in Engelse vertaling voorligt . Bovendien liet de uitgever weten dat 1) er nog een supplement met index en nota's volgt, 2) dat Shinrans werken naar plan volledig zullen vertaald worden, en 3) dat men ze achteraf alle zal samenbundelen in één band . Maar voor wanneer dit is of zal zijn...

F.V.G.

Het Belgisch Staatsblad van 27.06.1990, nr 122, pag. 13006, vermeldt het Koninklijk Besluit van 21 mei 1990, waarbij een wijziging aangebracht aan de statuten van de Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, I. V., door de Koning wordt goedgekeurd .

Deze wijziging houdt een Art. 2bis in, dat luidt : "De Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen reikt volgende diploma's uit : B.A. (Bachelor of Arts), M.A. (Master of Arts) en Ph.D. (Doctor of Philosophy)."

De academische zitting van de F.V.G. heeft plaats op 4 oktober a.s. (Rockoxhuis, Keizerstraat 10, Antwerpen, 17 u.) . De colleges zelf hervatten op maandag 8 oktober, om 10 u. Voor inlichtingen : F.V.G., Bist 164, 2610 Antwerpen-Wilrijk, tel. (03)830.51.18 .

Met Nico Moonen naar India

Nico Moonen is een diepgelovig Theravada-boeddhist, een vlot auteur en een vriend van onze Jikoji . Hij wil zijn ervaringen graag delen, en na een eerste pelgrimstocht (beschreven in zijn boek 'In het Voetspoor van de Verhevene', Jikoji-bibliotheek B.2-0383) naar de gewijde boeddhistische plaatsen in India en Zuid-Nepal, organiseert hij opnieuw zo'n tocht, van 5 t/m 16 november .

"Mochten er mensen zijn die met ons mee willen reizen, dan kunnen zij contact opnemen met mij . Wij reizen in een mini-busje, overnachting in Thaise kloosters (soms ook in een hotel) met begeleiding van Thaise monniken . Een van hen is expert in India, spreekt ook Hindi, en heeft die plaatsen al bezocht ."

Voorlopig programma :

- 05.11 Bezichtiging van Sarnath.
- 06.11 naar Sravasti.
- 07.11 Jetavana-klooster; verder naar Nepalese grens .
- 08.11 Lumbini ; Kapilavatthu .
- 09.11 Kusinara; verder naar Patna.
- 10.11 Rajgir ; Nalanda .
- 11.11 Nalanda ; Vesali .
- 12.11 naar Bodh-Gaya .
- 12-14-15.11 te Bodh-Gaya .

Dus voor info :

Nico Moonen
St. Pieterstraat 52
NL-6463 CV Kerkrade
Nederland.

Het prachtige Boeddhabeeld van de Japanse kunstenaar Eri in de Hondo van Jikoji . Weldra, dank zij fotograaf Leo Weras, beschikbaar in postkaartformaat .

ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN

Zo 02.09 10.30 Kikyo-shiki¹
Di 04.09 20 u. Junirai (K)
Vr 07.09 19 u. KGSS-cursus
Di 11.09 20 u. Amida-kyo (Sh)
Vr 14.09 19 u. KGSS-cursus
Za 15.09 14.30 Algem. Vergadering
Di 18.09 20 u. Sambutsuge (D)
Za 22.09 14.30 O-Higan²: Shoshinge (Sh)
Di 25.09 20 u. Juseige (H)

Di 02.10 20 u. Junirai (B)
Di 09.10 20 u. Amida-kyo (K)
Di 16.10 20 u. Sambutsuge (Sh)
Di 23.10 20 u. Juseige (D)
Di 30.10 20 u. Junirai (H)

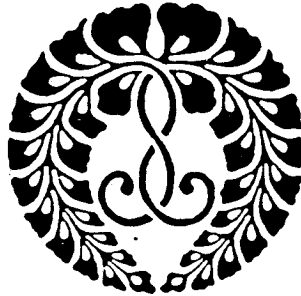
Di 06.11 20 u. Amida-kyo (B)
Di 13.11 20 u. Sambutsuge (K)
Di 20.11 20 u. Juseige (Sh)
Za 24.11 14.30 Memoriaal Luc Lammens
Di 27.11 20 u. Junirai (D)

Di 04.12 20 u. Amida-kyo (H)
Za 08.12 14.30 Jodo-E : Shoshinge (Sh)
Di 11.12 20 u. Sambutsuge (B)
Vr 14.09 19 u. KGSS-cursus
Di 18.09 20 u. Sambutsuge (D)
Za 22.09 14.30 O-Higan³

¹Zie programma pag. 22 .

²Herfstdevotieperiode 21/25.09 .

³Herfst-devotieperiode 21/25.09 .

J I K O - J I
Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.

Pretoriastraat 68
2600 Antwerpen-Berchem

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peel , Leemputstraat 10
2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar .

Sneldrukkerij Total Copy Service, Herentals .